

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-ЖА ДЕНИЦА САЧЕВА
МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

Относно: Множество жалби до омбудсмана на Република България от момента на обявяване на извънредното положение в страната

УВАЖЕМА ГОСПОЖО САЧЕВА,

На 13 март 2020 г. Народното събрание със свое решение обяви извънредно положение в страната, по предложение на Министерски съвет. За периода на извънредното положение се въведоха някои ограничения и протиепидемични мерки, прилагането на които доведе до преустановяването на дейността на редица търговски обекти, хотели, ресторанти. Преустановени бяха и всякакви групови форми и дейности: спортни, културни или развлекателни.

Отчитам факта, че в тази трудна за държавата и за всички групи от населението обстановка, новоприетият Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. (обн. в ДВ, бр. 28 от 24 Март 2020 г.), предоставя възможности и решения, за да се защитят правата, както на работещите, така и на гражданите, които ще загубят работата си. Такъв положителен ефект ще има и Постановление № 55 от 30 март 2020 г. за определяне на условията и реда за изплащане на компенсация на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение, обявено с Решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.

Следва обаче да обърна внимание, че приетата законодателна уредба не дава достатъчно ефективно решение за някои големи групи от населението. Този извод се налага от множеството жалби, получени в дните от началото на извънредното положение от граждани, засегнати от извънредната ситуация и търсеци подкрепа в тази трудна за тях житейска ситуация. Хората, обърнали се към мен, могат да бъдат

обединени в няколко групи, които в периода на здравната криза, а вероятно и след отмяна на извънредното положение, до възстановяването на нормалния стопански живот, ще се нуждаят от подкрепа и подпомагане, основно от страна на държавата.

Едната група обхваща предимно лица, които са били регистрирани като безработни в дирекциите „Бюро по труда“ и са получавали парично обезщетение за определен срок. След изтичането на този срок, преди или особено през времето на въведеното извънредното положение, те не са успели да се реализират на пазара на труда. Така гражданите се оказват в ситуация, в която нямат право, нито на парично обезщетение, нито на социална подкрепа.

Други категории лица са родители на малки деца – основно до 12 годишна възраст, на част от които работодателите едностранно са предоставили платен отпуск или такива, които са поискали и ползват платен или неплатен отпуск, за да могат да гледат децата си, поради затваряне на училищата и детските градини. Част от тях не могат да работят от домовете си, а само от работно място в офиса или в предприятие. Предвид това, че те следва да продължат да са до децата си до възобновяване на работата на детските заведения и училищата, след изчерпване на платения им годишен отпуск, ще им се наложи да ползват неплатен. Това решение ще ги остави без алтернатива за доходи, за времето на въведеното извънредно положение.

Жалби от началото на извънредното положение получавам и от жени, на които предстои раждане. Към момента е преустановено извършването на прегледи в консултативните кабинети, провеждащи детски и женски консултации. Същевременно, в Наредбата за медицинската експертиза е регламентирано, че лекарите от тези кабинети следва да издават болничните листове за периода на 45-те дена преди раждане. Това поставя бъдещите майки в невъзможност да получават болнични листове за този период и поставя под въпрос възможността за получаване на парично обезщетение при бременност и раждане, но най-вече за 45-те дни преди раждането.

Упражняващи сезонна дейност предприятия също се обръщат към мен, търсейки подкрепа за преодоляване на изпитваните трудности. Само в една колективна жалба към мен се обърнаха 15 хотелиери и ресторантьори, без нает персонал и 17 работодатели, собственици на малки ресторантчета, заведения за бързо хранене, къщи за гости, които имат от 1 до 9 наети работници, като ежегодно за летния сезон, наемани от тях са около 75 работници или служители. Всички те описват своите притеснения, които са свързани с това, че са разчитали да наемат персонал и да осъществяват търговска дейност. Те посочват, че сезонната дейност през летния сезон е източникът им на доходи, а стартирането му се отлага, като под въпрос за тях е и цялостното му реализиране. Това оставя работодатели без

източник на доходи, и ще е пречка те да наемат или ще бъдат принудени да освободят вече наети работници, преустановявайки дейността си. Същевременно те считат, че по една или друга причина няма да могат да се възползват от мерките, предвидени в §6 от ПЗР на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. и новоприетото Постановление № 55 от 30 март 2020 г.

В свое писмо до мен и до Министерството на труда и социалната политика, се обърна и Съюзът на екскурзоводите в България. Те пишат, че повечето екскурзоводи са самонаети лица, но една част от тях биват наемани на трудови правоотношения от туристически агенции за летния сезон. За момента процесът на наемане е преустановен, като липсва яснота ще бъде ли възобновен след отмяна на извънредното положение. Предвид факта, че тези техни членове остават за момента без източник на доходи и без ясна перспектива за този летен сезон, Съюзът прави предложение да се създаде мярка за временна заетост за екскурзоводи, съобразно професионалната им квалификация, реализирана през Бюрата по труда.

Като отчитам усилията на управляващите за осигуряване на компенсации на работодатели и работниците и служителите, в отделни икономически дейности, с цел запазване на заетостта, при преустановяване на работа поради извънредното положение, се обръщам към Вас с препоръка, съобразно възможностите на държавата, да бъдат предложени спешни мерки за подпомагане и на тези групи граждани, нуждаещи се от социална подкрепа в този период. Такива са майките, които са принудени да останат в домовете си, за да се грижат за децата си, ползвайки неплатен отпуск, и бременните работнички, на които им предстои да започнат да ползват болничен отпуск в размер на 45 дни преди раждането. От подкрепа ще имат нужда и работодателите, които основно наемат персонал и осъществяват сезонна дейност през летния сезон, за да може да преодолеят възникналите пред тях трудности и да осигурят заетост за сезонни работници, с които да започнат работа при стартиране на летния сезон.

Вярвам във Вашата социална ангажираност и очаквам Вашето становище по очертаните проблеми.

С уважение,

**ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**